

خەشەوئىستىي لى زەمانى كەلگەچكە رادادى. ئۆزىدىن ئان ئۆزىدە

رەمانى خەشەوئىستىي لى زەمانى كەلگەچكە رادادى، يەككە لى شاكارە جوانەكانى ئەدەبىياتى جىهان. كاتتەك لى ئەمانىا بووم، بەلامەو سەير بوو بىچى ھەندە گىرنگى بە گابىرەل گارسىيا ماركىز و رەمانى خەشەوئىستىي لى زەمانى كەلگەچكە رادادى دەدەن. مەنىش زەل دەمەك بوو ھەزەم دەكرد بىخوئەمەو. ديارە ئەم رەمانە بىچەندىن زەمانى جىهانى وەرگەچكە اوو و بە يەككەك لى 100 رەمانە مەزەكە ئەدەبىياتى جىهان دادەنرەت. جگە لەوھەش كراوھەتە فىلم، كە يەككەك بوو لى فىلمە سەرگەتووەكانى جىهان.

بە سوپاسەو ھاوئەلى ھەژام مەمەد كەرىم، ساى 2016 ئەم رەمانە جوانەلى پەشكەش كەردم كە ماوئەيەكى زەل خەرىكى وەرگەچكەكانى بوو، يەككەكىشە لى كارە جوانەكانى بواری وەرگەچكەكان. رەمانەكە لى 460 لاپەئەلى قەبارە گەورە پەكەت و دەزگای جەمال عىرفان چاپى دووھەمى كەردو، بە كوردىيەكى جوان وەرگەچكە اوو. ديارە لى ھەموو جىھاندا لەككەئەنەوئەلى زەل لەبارەلى ئەم رەمانەو كراو، ھىچ رەمان و بەرھەمەكى تەرى ماركىزىش، ھەندەلى ئەم رەمانەلى قەسەلى لەبارەو نەكراو.

لەردەدا پەم خەشە مەنىش چەند سەرەقەمەكەم لەبارەلى ئەم رەمانە جوانەو بىنووسم، بەو ھىوایەلى تەشكەك بەخەمەتە سەر ئەم رەمانە و كەمەك زانىارىش پەشكەش بەو خوەنەرە ھەژاينە بەكم، كە ھەشتا نەيانخوئەندەتەو.

ناوئەكە

ھەر لەناوئەكەيەو خوەنەر رووبەووى دوو شتى سەرەكى دەبەتەو. يەكەمیان: خەشەوئىستىي، دووھەمیان: نەخەشى كەلگەچكە رادادە. يەكەمیان واتە "خەشەوئىستىي" پانتاى گەورەلى تەواو رەمانەكە داگىردەكات. لى كەتايەكانى سەدەلى نەزە تا سەرەتاكانى سەدەلى بىستەم، لى ئەمەرىكالى لاتىندا، چىرەكەكى خەشەوئىستىي جوان و گەورە لەدايك دەبەت، لەكاتەكەشدا تارماى جەنگ و نەخەشى كەلگەچكە رادادە سەر تەواو و تەكانىدا زەل. لەردەدا نووسەر دەيەوئەت بىستەم، كە ھەز و تواناى خەشەوئىستىي لەبن نەھاووە و دەتوانەت لە خراپترىن و ناخەشتىن سات و شوئەنىشدا، بە جوانترىن شەو لەدايك بىستەم.

فلـرینتـ ئـریزا کوـکی هـرزـه کاری هـزاره له فـرمانگی تهـله گراف کار ده کات، مهـلی عیشقی بهـسـر کچـه یهـکی جوان و دهـوـمهـندی شارـه که وه دهـنیشـته وه، که ئـهـویش فـرمینا دازایه. ماوه یهـک خـشـه ویستی ئـم دوو گـهـنـجـه بهـرده وام دهـبـت، بهـام پاشان باوکی نامه یهـکی دـداری کچه که ی دهـدـزـته وه، ئـهـویش که سـکی سته مکار و تووـه بووه. کاتـکـ بهـمه دهـزانـت خوشکه که شی سزا دهـدات، چونکه ئاگادار بووه و ئـم راستیه ی لهـو شاردـته وه، بـیه له ماـ دهـری ده کات. پاشان کچه که شی سزا دهـدات و دهـبیات بـ گوندـکی دووره دهـست. بهـام فلـرینتـ، بهـوپه ی دـسـزییه وه پارـزگاری له خـشـه ویستییه که ی ده کات و ژن ناـهـنـت و چاوه ی دـداره که ی ده کات. پاش ماوه یهـک فـرمینا شوو به پزیشکـکی ناودار ده کات و ژیا نی هاوسـری پـکـدـنـت، کوـ وکچـکی لـ دهـبـت. پاش چه نـدین ساـ له گـهـ ئـم پزیشکه ئاشتیانه پـکه وه ده ژین، هـتا رـژـکیان مـرده که ی لهـسـر په یژه یه که وه ده که وـته خواره وه و دهـمرـت. له مهـراسیمی بهـخاک سپاردنه که یدا، دووباره فلـرینتـی کـنه خـشـه ویستی په یدا دهـبـته وه و داوای لـده کات که لاپهـه کـنه کانی پـشـوو هـهـبـده نه وه و بـنه هاوسـری یه کتری. فـرمینا لهـو کاته دا زـر تووـه دهـبـت، بهـام دواتر که ده گـهـته وه ماـته وه، له ناخیدا هـست به ژیا نه وه ی خـشـه ویستی کـنه که ی ده کات و رازی دهـبـت. لـره شدا کچه که ی دژی ده وه ستـته وه و دهـبـته رـگر لـی، بهـام کوـه که ی رازی دهـبـت. دواچار پـکه وه سواری که شتییه کـه بن و به ناو ده ریادا سهـفر ده کـن و دوا ی 52 ساـ به یه کتری ده گـن و ده یانه وـت له رـگی سیحری خـشـه ویستییه وه، دژی پیری بجه نـگن، ئـمه ش کـتایی رـمانه که یه.

دیاره ئـم رـمانه پـیه تی له دیمه نی جوان، که هـستی مـری تی یدا زاـه به تـایبه تی خـشـه ویستی. له هـمووشی جوانتر شـوازی نووسینه که یه تی.

شـوازی نووسین

له په نا ناوه کـه جوان و سیحـر ئامـزه که یدا، شـوازی نووسینه که ی، خـاـکی بهـهـز و سهـرنجراکـشی ئـم رـمانه یه. نووسـر له رـگی فلاشباکه وه، ورده ورده باسی رووداوه کانی رـمانه که ده کات. سهـره تا له مردنی مـرده که ی فـرمینا وه دهـست پـده کات و پاشان یارییه کی جوان به زهـمهـن و شوـنه کـان ده کات، له رـگی کردنه وه ی گرـ کوـره کانی رـمانه که وه، خوـنهـر به رـمانه که وه ده به ستـته وه. جگـه له وه ش نووسـر توانایه کی ئـجگـار سهـیر و بهـهـزی هـهـبووه له گـهـانه وه ی رووداوه خـش و ناخـشه کانی رـمانه که. لهـم رـمانه شدا

میتدی " ماکی ریالیزم = واقعی سحرایی" ز ر به جوانی به کاره ناوه، به تایبه تی له کاتی باسکردنی چیر کی خ شویستی فلرینت و ف رمیناوه. جگه له وهش له کاتی باسکردنی نه خشی ک لرادا، وه کو کام رامان کی دیمه نه تراژیدییه کانی گواست ته وه، وا ههست ده که یت که سهیری فیلم کی د ک م انتاری ده که یت، له مه شدا نووسر ش وازی ر ژنامه وانی به کاره ناوه.

خ شویستی

وه کو پ شتریش وتم، خ شویستی ده ب ته با به تی سه ره کی ئم ر مانه، ههروه ها ده شب ته مه یدان کی سه ره کی ب ته و او ی ر مانه که. ل ره دا نووسر ده یه و ت ک م مه ک پهیامی گرنگ به خو نهر بدات. له سه ره تادا پ مان ده ت: خ شویستی هیچ سنوور کی ک م مه لایه تی نازان ت، ههروه ها هه ژاری و ده و مه ندیش هیچ ر کیان نییه. دواتریش هه نگاو به ره و خا کی گرنگ ده بات و باس له ته مه ن و پیری ده کات، دووباره نووسر پ مان ده ت، که خ شویستی په یوه ندی به پیری و گه نجییه وه نییه، بگره خ شویستی توانا و ه زیکی ب سنوور و به رده وامی هه یه.

نووسر ده ت: خ شویستی له هه موو کات و له هه موو ج گایه کدا هه ر خ شویستییه و خ شویستی هه تا له مه رگ نزیک ب ته وه سه قامگیرتر و ت کمه تر ده ب ت. ل 456

پاشان باس له قوربانیدان ده کات و له ژاری فلرینت وه ده ت: چ شانازییه که وه گه وره تره مر ف له پ ناوی خ شویستیدا بمر ت. ل 110

ل ره دا نووسر پ مان ده ت هه رچه نده خ شویستی هه گری په یام کی ژیان د ستییه، به ام له گه ئه وه شدا هه گری په یام کی مه رگد ستییشه.

ک لرا

با به ت کی گرنگی تر مه سه له ی نه خشی ک لرایه، له سه رده مه کانی پ شوودا ئم نه خشییه وه کو چه ک کی ک م مه کوژی په لاماری ک م مه گه کانی داوه. نووسر له مه شدا باسی ئه و کاره ساته گه وره یه ده کات که له سه ده ی ن زده دا به سه ر ئه مریکای لاتیندا ها تووه، ئه ویش له ده ره نجامی ب او بوونه وه نه خشی ک لرایه. له مه دا نووسر زیاتر وه کو ر ژنامه نووس ک ده رکه و تووه، قه مه که ی کرد ته وه کام رایه کی زیندوو، و نه ی ئه و دیمه نه تراژیدیانه مان ب ده گر ت، که له و کاته دا به سه ر خه کی ئه مریکای لاتیندا ها تووه. نا ب ت ئه وه شمان له بیر ب ت که پ شتر مارکیز کاری ر ژنامه نووسی کردوووه.

دوا تریش ده ټټت:

“له گه ټ هاتنی هه فتهی سټیه مدا، سهراپای هه یوانی دټری (سانتا کلارا) ی پیرټز تا قهراغی سپیداره کان پټ بوو له گټټ و ناچار بوون باخی میوهی ئه نجومه ن به کار بټنن بټ ناشتنی تهرم که رووبه ره که ی دوو ئه وه ندهی گټټستان کی ئاسایی ده بوو. له وټټدا قه بره کانیا ن هټنده قووټ هټکه ندبوو، مردوو ه کان به بټ تابووت به سټ ریز له سه ریه ک بندټن، به ټام ئم کارهش نه ده کرا درټژی پټ بدرټت له به رئه وهی قهراغی گټټه کان وه کو ئیسفنجی لټها تبوو به پټ خستنه سه ری، خوټنی پیس و بټکه نی ده ده ټاند. ل147”

له مه دا نووسه ر زیاتر پشټی به میتټدی سروشتگه رای ی ئټمیل زټلا به ستوو ه، به مشټو ه یهش توانیویه تی دیمه نه که پټاو پټ بټ خوټنه ر بگواز ټته وه، که ئه مهش هټنده ی تر رټمانه که ی به هټز کردوو ه.

پیری

خاټټکی گرنکتر، که نووسه ر پانتایی باشی بټ دانا وه، په یوه ندی به مه سه له ی پیرییه وه هه یه. له مه دا نووسه ر به پټی سه لیه ی خټی، قسه ی له باره ی پیرییه وه کردوو ه.

فلټرینټ ههستی ده کرد، پیری ئه و، لافاوټکی پټ جټش و خرټش نیه، به ټکو چا ټاوټکی گه وره یه دټټپ دټټپ یادوه ری لټده تکټت و وشکده بټت. لټزان یی و زیره کی په ریووت ده بوو، متانه ی پټنه ده کرا، دوا ی چه ندین رټز خوټانه وه به ده وه ری قټلای لاما نگادا، له وه تټگه یشټ که شټوازه کانی سه رده می گه نجی هه رگیز ناتوانن ئه و ده رگایانه بشکټنن که پرسه کټټمی دا بوون. ل393

جټگه ی ئاماژه یه مارکیز له کټتایی ته مه نیدا تووشی نه خټشی زه هایمه ر بوو، رټژنامه یه کی ئه ټمانیش به مانشټتی گه وره نووسی بووی “خټه ویستی له زه مه نی زه هایمه ردا.”

وه زعی سیاسی

نووسه ر له په نا خټه ویستییدا باسی ژیان سیاسی ئه و ناوچه یه ده کات و تیشک ده خاته سه ر مه سه له ی هه ژاریی و ده وټه مه ندیی و جیاوازی چینایه تی.

“عه ره بانه که به ناو ره شاوی شه قامه کاندای به خوار و خټچی که وته ټټ، ئه و جټگایه ی که سیسارکه که چه ټه کان له سه ر پاشا وهی قه سا بخانه کان

شه‌يان ده‌کرد، که ده‌توت نـچـيرـکـي تازه‌يه و يه‌که‌م خـزاوـي ده‌ريا
 خستوو‌يه‌تیه که ناره‌وه. به‌پـچه‌وانه‌وه شاري مه‌سئوله‌کانه‌وه که
 خانوو‌ه‌کانيان له به‌رد دروستکرا بوون، خانوو‌ه‌کانی ئـره له پارچه
 ته‌خته دروستکرا بوون له هـه‌چوو‌نی گواوی زـا به سهر به‌تا‌ه‌کان
 ده‌پاراستن که میراتی ئیسپانییه‌کان بوو. هه‌موو شتـا بـنی نه‌گبه‌تی
 لـده‌هات و هه‌موو شو‌ند و ه‌کو کاوله ده‌هاته به‌رچاو. ل. 24

دوا تـریش ده‌ت

سه‌ه‌رای تـپه‌بوونی نیو سه‌ده به‌سهر ژيانی سه‌ربه‌خـییدا، وـات
 هـشتا یه‌ك رـژ ئاشتی راسته‌قینه‌ی به‌خـیه‌وه نه‌دیوو. ل. 99

دوا قسه

به‌دـنـیا‌یه‌وه ئه‌م رـمانه قسه‌ی زـر هـه‌ده‌گرـت و له جیهانی‌شدا
 لـکـه‌پـنه‌وه‌ی زـری له‌باره‌وه کراوه، ئه‌مه‌ش له‌به‌رئه‌وه‌ی نووسهر
 توانیویه‌تی کـمه‌كـه با به‌تی فیکری و فله‌سه‌فی و ئه‌ده‌بی گـرنگ له‌م
 رـمانه‌دا کـه‌بکاته‌وه و به‌شـوازـکی جوانی ئه‌ده‌بیش، پـشکـه‌شی
 خوـنه‌رانی جیهانی بکات.

لـه‌ده‌دا جـگه‌ی خـیه‌تی ده‌ستخـشی له مه‌مه‌د که‌ریم بکه‌م و هیوای کار
 و به‌ره‌می جوانتری بـ ده‌خوازم.

ئـردـمان عـبدو

سه‌رچاوه:

گابریل گارسیا مارکیز. خـشـه‌ویستی له زه‌مانی کـلـرادا. له
 فارسییه‌وه: مه‌مه‌د که‌ریم. چاپی دووهم. سلـمانی. 2016.

www.annajah.net

www.almrsl.com